

קיצור דיני חנוכה – הראי"ה קוק זצ"ל

1

א. בחנוכה מזכירים את ניסי ד' לעם ישראל על ידי הדלקת נרות והלל והודאה

1. זְכַר חֲסָדִים וּפְלָאֵי אֱ-לוֹהַּ,
2. בְּשָׁנוֹת קִדְּם הַבֵּיט מִגְבוּהַּ,
3. לְתַת עֵז לְהַחֲלִיף כָּח,
4. לְעַם מְמֹשֵׁד מְגֹזַע קְדוֹשׁ פּוֹרַח,
5. חוֹבָה עֲלֵינוּ לְעַד לְהַזְכִּירָהּ
6. חֲסֵד א-ל בְּמַעֲשֵׂה וְאַמִּירָהּ.
7. בְּעֲשָׂרִים וְחַמְשָׁה לְכַסְלוֹ הַחֲדָשׁ
8. יוֹם אֲדִיר בְּרַב טוֹהַר וְקוֹדֵשׁ,
9. שְׁמוֹנֵת יָמִים בּוּ יָבֵאוּ,
10. לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל יְקַבְּעוּ,
11. לְהַדְלִיק נְרוֹת כְּבָרְקִים מִזְהִירִים,
12. וּמִדֵּי יוֹם יוֹסִיפוּ הַמְהַדְרִים
13. הַבְּחִירִים,
14. גַּם כָּל נְפֻשׁוֹת בַּיִת יִדְלִיקוּ בְּגִילָה
15. אִישׁ נְרוֹתָיו וְיִסְלְדוּ בַּחֲלִילָהּ.



ב. הדלקת הנרות בברכה

15. וְשֵׁלֶשׁ יְבָרְכוּ עַת יִדְלִיקוּ
16. בְּבִרְכַת זְמַן רְצוֹן יִפִּיקוּ,
17. וּבְכָל הַלֵּילוֹת אֲדָ שְׁתִּים בְּרָכוֹת
18. מִצֹּת וְזָכַר נְסִים יַחַד נִעְרְכוֹת,
19. לְבַד אִם שָׁכַח אוֹ שָׁגָה בְּהַלְכָהּ
20. וְלֹא בְרֵד בְּרֵאשׁוֹן לְזַמַּן הַבְּרָכָה
21. אֲזִ מִפִּי חֲכָמִים הִדָּת נִתְוַנָּה
22. בְּכָל לַיְלָה שְׁיִזְכַּר לְבָרֵד זְמַן בְּאַמוּנָהּ.

2

ג. דין מי שלא הדליק בביתו ודין אורח

23. וְאִם לְהַדְלִיק נְרוֹת פֶּסַח כְּחַהוּ
24. יִשָּׂא בְּרָכָה עַת תְּחַזְּינָה עֲנִיָּהוּ
25. וּבִרְכַת זְמַן וְנְסִים יוֹדָה לֹא-ל
26. בְּרֵאוֹתוֹ נְרוֹת מִצְוָה בְּבֵתֵי יִשְׂרָאֵל.
27. וְעוֹבֵר אוֹרַח בְּאַרְץ נְכָרִיָּה
28. אִם בְּבֵית זָבוּלוּ אֲשֶׁתּוֹ הַלֵּיכוֹת
29. צוֹפִיָּה,
30. וְכָדַת הִיא נְרוֹת עוֹרְכַת
31. גַּם בְּעַד בְּעֵלָה אֲשֶׁר הִרְחִיק לְלַכַּת,
32. אֲזִ חוֹבָה עוֹד אֵין עֲלֵיהוּ
33. לְהַדְלִיק נֵר בְּמִלּוֹן מְגַרְהוּ.
34. וְאִם הַגֵּבֵר הָאוֹרַח יָבֵא בְּגַפּוֹ,
35. לְקַחַת חֵלֶק בְּנְרוֹת הַבַּיִת יִפְרֵשׁ כִּפּוֹ.
36. וְהָאִישׁ אֲשֶׁר אֵין לוֹ מְקוֹם קְבוּעַ,
37. הֵנָּה יֹאכַל פִּתּוֹ וְלִשְׁכַּב הֵנָּה נִנוּעַ,
38. בְּמְקוֹם אֲשֶׁר יֹאכַל מֵאַכְלוֹ,
39. שְׁמָה לְהַדְלִיק שְׁפָרָה גּוֹרְלוֹ.



3

ד. חיוב נשים בהדלקת נרות

39. וְהִדָּת עַל הַכֹּל מְחַכְמִים נִתְנָה
40. כִּי אִף לְנָשִׁים הִיא לְמִנְהַ,
41. כִּי אִף לְהֵן זֹאת יֵאָתֶה,
42. כִּי מִיָּדֵי אֲשֶׁת חֵיל יָד ד' נִגְלָתָהּ.

ה. דין עיוור בהדלקת נרות

43. וְאִף אִישׁ נִדְכָּא עֵנִיָּם
44. לְפַעֲלַת צְדָקָה זֹאת יִתֵּן יָדָם,
45. וְאִם אֵין לֹאֵל יָדוֹ לְעַרְדָּהּ הַמַּעֲרָכָה,
46. יַעֲזְרֶהוּ רַעְהוּ וְהוּא יְבָרֵד כְּהַלְכָהּ.
47. אֲדָ אִם עֲמִדוֹ תִּהְיֶה עֲזָרְתּוֹ
48. בְּעַדוֹ תַעֲשֶׂה הִיא מִצְוֹתוֹ,
49. כִּי בְּמִצְוָה זֹאת חֲכָמִים אָמְרוּ
50. לְהוֹצִיא הַגֵּבֵרִים חוֹבְתָם הַנְּשִׁים
51. יִגְבְּרוּ.
52. אִף תּוֹכַל אֲשֶׁה לְמִלְאוֹת יָד שְׁלִיחַ,
53. אֲדָ מִצְוָה לֹאִישׁ יִרְאֵת ד' הָרִיחַ.



4

ו. ערכו של נר חנוכה מול מצוות קידוש, הבדלה ונר שבת

- 53. כי מצוה רבה היא בערפה נהדרה
- 54. מינו קדוש והבדלה היא יקרה.
- 55. רק נר שבת ממנה יכבד בעינינו
- 56. כי גדול היום וקדוש לאדוננו.

ז. זמן הדלקת הנרות

- 57. אשרי ירא ד' בזמנה יקדימנה,
- 58. כבא השמש ומחר יעשנה,
- 59. אך אם אנה לידו דבר מפריע
- 60. ימחר עונתה שעה ורביע.
- 61. ורב שמן במנורה אז יציקו,
- 62. לזמן פחצי שעה בלילה עוד ידליקו.
- 63. אך יזהר ולא יחבק ידים
- 64. עד עת בשוק פלו רגלים
- 65. אך לעת זאת ליעקב עת צרה
- 66. אשר רק בביתו יתהדר במצוה היקרה
- 67. אז זמן המצוה נתאחר
- 68. ויכול לעשותה עד עלות השחר,
- 69. אם בכל ביתו עוד גלויי עינים
- 70. וחבלי שנה עוד לא סגרו להם עפעפים,
- 71. ומדת השמן בלבבו ישער
- 72. אם חצי השעה תהי לבער.



5

ח. מקום הדלקת הנרות

- 73. ובפתח הבית יערוך נרהו
- 74. במזוזה שמאל למען המצוות יסובבוהו.
- 75. אם בלא מזוזה פתחו כמחפרת
- 76. אז משמאל הימין נבחרת.
- 77. אם על יד רחובות ביתו נפתחת
- 78. בפתח ההוא ידליק הנר המשמחת.
- 79. ואם סביב לה יקיף החצר
- 80. אף אז מפתחה לא יבצר.
- 81. ואם משני עברים לביתו דלתים
- 82. בשתייהן ידליק למנע מראה עינים.

ט. מקום הדלקה בשעת סכנה

- 83. אף בעת להעמיד הדת בת יעקב יראה
- 84. ובקיום המצוות בחדר שם נחבאה
- 85. זאת המצוה לא נשבתה,
- 86. כי בפנים הבית תקח עמדתה
- 87. להזכיר בני הבית לעורר לבותם
- 88. להלל לד' ולפארו במקהלותם.
- 89. אז אף במקום אחד יעמיד על פנם,
- 90. אף אם הפתחים יגדלו במנינם.



6

י. מקום הדלקה בבניין קומות ומי שאין לו פתח לרשות הרבים

- 91. ואם במקום גבוה בעליה יהי נוהו,
- 92. אז יערוך בחלון נרהו
- 93. ואף הדר בבית ומעונתה שפלה
- 94. להדליק בחלון המצוה גדלה,
- 95. בעת אשר פדת בפתחהו
- 96. להדליק שמה לא תמצא נדהו.

יא. מיקום הנחת הנרות בהדלקה בפתח הדלת וסדר הדלקת הנרות בחנוכה

- 97. אך אם בפתח הבית יציב לה נד
- 98. הנהיר במצוה ואת קדושים רד
- 99. ישפילנה למטה מטפחים עשרה
- 100. ואז לשם מצוה תהי נכרה,
- 101. ואם יותר מזה הגביה נרהו
- 102. לא עשה כאשר יאתה מצות קונהו,
- 103. אך יותר מהנה תשמר נפש תמה
- 104. מלהגביה למעלה מעשרים אמה.
- 105. ולא יתן במקום אשר ישימו הכל
- 106. את נרות הבית אשר בחול.
- 107. בפנת הימין כמשפט התורה
- 108. ידליק את הנרות במנורה
- 109. להתחיל בשמאל לימין להפנות
- 110. כמשפט הכהנים מקריבי קרבנות.



7

יב. הדלקה עושה מצווה

- 111. ומטרת המצוה אף ההדלקה
- 112. ובהנחה בלבד מצוה נעתיקה,
- 113. ואף אם אחזה בידו בעת הדלקתו
- 114. אין בידו ידי חובתו.
- 115. ואם לפני זמנה היתה בווערת
- 116. הנחדרת.

יג. אסור להשתמש בנרות

- 117. וישמר מאד להזהר בכבודה
- 118. ולא ישתמש מאומה מאור יקודה
- 119. אף דבר מצוה וחפצי שמים,
- 120. ואף ברחוק מקום מלא עינים,
- 121. אף מנר הראשון להדליק הנותרים
- 122. אשר אף להדר אינם מתרים.
- 123. ואם כבר בערה מדתה הקצובה
- 124. מני אז כנר חול היא חשובה.
- 125. ואם טרם זמן זה כבתה
- 126. אז אסורה היא ואוסרת תערוכתה,
- 127. והשמן ידרש להתירו ששים כפלים,
- 128. ויזהר בלי לערבו בידים.
- 129. ואם כבו הנרות אחרי ההדלקה,
- 130. להדליק עוד פעם אין להזיקה.



- י. קבלת שבת בהדלקת נרות חנוכה
- 131. כקביעת שבת הדלקת הנר מסכמת
- 132. זולת אם חשב באמת
- 133. ובצדקה
- 134. כי אינו מקבל שבת בהדלקה.

טו. דין חנוכיות שונות

- 135. נר אשר יש לה פיות מהרבה עברים
- 136. אנשים כמספרם בה נפטרים,
- 137. ואם בעגילה שם פתילות בתוך הקערה
- 138. אף מצות אחת מהן נעדרה,
- 139. רק אם כלי עליה כפה
- 140. אז כל פתילה למצוה יפה.
- 141. וחרס ישן מחרסי אדמה
- 142. לא לכבוד המצוה הרמה.
- 143. ואם בבלי דעתו עליו הדליקו
- 144. בלי ברכה חכמים חקר העמיקו.

טז. הדלקת נרות במוצאי שבת

- 145. ובמוצאי שבת הבדלה או הבערה
- 146. מי להקדים עוד לא נחקרה.
- 147. רק לא עליו בדרך על הנר בהבדלה,
- 148. כי אף למצוה ולא להנאה נגבלה.



- יז. סוג השמן
- 149. שמן זית למצוה נבחרת,
- 150. אף נרות חלב או שענה יצלחו
- 151. והם יהדרו אם גארכו.

יח. דין על הניסים

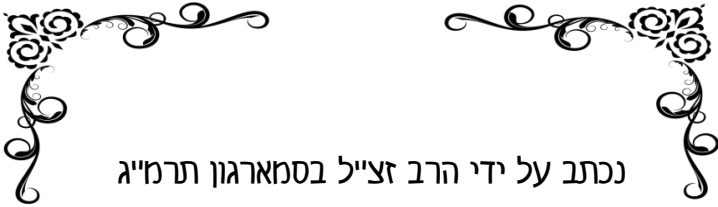
- 152. בהודות לז' והלל יגמרו
- 153. כל שמונת ימים אשר נבחרו
- 154. ולהזכיר בתפלה ובברכת הסעודה
- 155. חסד ד' לבית יהודה.
- 156. ואם שכח איננה נחזרת
- 157. אף שאינה יפה ומתדדרת.
- 158. בתפלה בברכת הודאה
- 159. ובברכת המזון בהארץ נקבעה,



- יט. סעודות בחנוכה
- 160. ולהרבות בסעודה ושתית יין
- 161. בהם מצוה אין.
- 162. רק דברי תורה ושימו להם פדות
- 163. מכלל סעודות רשות.

כ. קריאת התורה בחנוכה

- 164. ויקראו בתורה פרשה קבועה
- 165. בחנכת משכן המקדש היא ידועה
- 166. שלשה אנשים במגן
- 167. והכהן יכפיל הענין,
- 168. וביום השבת בנביא יפטירו,
- 169. הנרות אשר חזה זכריהו יזכירו,
- 170. ואם שבת שני בו יארע
- 171. בגרות שלמה במפטיר יקרא,
- 172. וקריאת ראש החדש תמיד קודמת
- 173. אף כבוד היום בחנכה נחתמת.



נכתב על ידי הרב זצ"ל בסמארגון תרמי"ג

השיר מופיע בספרים

אורות הראי"ה עמ' ז'-י"ב,

ובמועדי הראי"ה עמ' קע"א – קע"ז

כותרות לפסקאות - מדרשת חיות דקדושה

